

Kinderen in de bus

Inleiding

Als chauffeur vervoer je iedere dag (veelal dezelfde) kinderen naar school en weer naar huis. De kinderen die in je bus zitten vragen allemaal op hun eigen manier om aandacht. Dat doen natuurlijk alle kinderen, maar bij de kinderen in je bus speelt een aantal specifieke zaken. Het zijn immers kinderen die, omwille van een stoornis of handicap bij jou in de bus zitten. Het gaat daarbij soms om een lichamelijke stoornis, maar vaker om een stoornis in het gedrag. Daarbij komt ook nog dat de kinderen met hun gedrag op elkaar reageren. Daardoor kunnen (vervelende) gedragingen worden versterkt of kan een kind in een vervelende of moeilijke situatie terecht komen. Het omgaan hiermee stelt bijzondere eisen aan jou als chauffeur.

In dit kleine handboekje is een beperkt aantal veel voorkomende stoornissen bij kinderen op een rijtje gezet. In de beschrijving wordt op hoofdlijnen ingegaan op de kenmerken van de stoornis, het gedrag wat daaruit voorkomt en de wijze waarop je hiermee kunt omgaan.

Als je op zoek bent naar meer relevante instrumentjes voor het omgaan met mogelijk lastig gedrag in de bus, kijk dan ook eens naar de onderstaande tools in de toolkit 'Veilig in de Taxi':

- > Overeenkomst met ouders
- > Passagier van de week
- > Incidentenformulier

Ernstige problemen bij kinderen

1 ADHD: Aandachtstekortstoornis met hyperactiviteit

1.1 Wat is het en welk gedrag hoort er bij?

Kinderen met ADHD hebben moeite met het vasthouden van de aandacht. Ze kunnen vaak moeilijk luisteren als ze worden aangesproken en ze volgen aanwijzingen die je ze geeft vaak niet of moeilijk op. Ze zijn snel afgeleid.

Kinderen met ADHD zijn onrustig; ze bewegen veel en onverwacht. Daarbij praten ze soms ook aan een stuk door. Ze hebben moeite met op hun beurt wachten, ze verstoren vaak gesprekken met anderen. Ze dringen zich dan op.

1.2 Hoe kun je met ADHD omgaan in je bus?

- > Geef een kind met ADHD duidelijke en korte instructies.
- > Zorg dat het kind een vaste plaats in de bus heeft.
- > Ben duidelijk over de regels in de bus en over de consequenties van het niet opvolgen van de regels.
- > Herhaal de regels in de bus regelmatig.
- > Spreek een seintje af met het kind (bv. even de hand omhoog houden), zodat hij / zij weet wanneer het gedrag weer moet worden gecorrigeerd.
- > Bereid de leerling voor op veranderingen in de bus; bv. op de komst van een nieuwe passagier of een andere route.
- > Geef complimenten als het goed gaat in de bus.

2 Autisme

2.1 Wat is het en welk gedrag hoort er bij?

Kinderen met autisme zijn beperkt in de sociale omgang met anderen. Ze maken bv. weinig oogcontact, maken geen/minder vriendjes en delen hun ervaringen minder met anderen. Vaak hebben ze een taalachterstand of kunnen ze een gesprek moeilijk op gang brengen of houden. Ze gebruiken vaak dezelfde woorden en herhalen ook in hun gedrag steeds dezelfde dingen. Overigens kan het ook zo zijn dat ze in hun taalgebruik erg aanwezig zijn; dat is dan niet aangepast aan de situatie waarin ze zich bevinden. Ze hebben uit zichzelf weinig belangstelling voor veel dingen, maar voor sommige dingen vaak ook een zeer uitgesproken belangstelling (bv. lantaarnpalen of bushokjes, of andere dingen onderweg of in de bus).

2.2 Hoe kun je met autisme omgaan in je bus?

- > Zorg voor voorspelbaarheid en vaste patronen.
- > Laat een kind met autisme op een vaste plaats zitten; met ook hetzelfde (niet te drukke) kind naast / voor / achter zich.
- > Hanteer een vaste volgorde bij het in- en uitstappen.
- > Ben geduldig en stuur het kind met duidelijke, vaste instructies.
- > Praat niet te snel.
- > Houd er rekening mee dat het kind de behoefte heeft op zichzelf te zijn.
- > Bereid een kind tijdig voor op een verandering in route of medepassagiers en betrek de ouders erbij om het kind hieraan te laten wennen.
- > Een kind met autisme is erbij gebaat als de regels in de bus in de vorm van plaatjes zijn uitgebeeld.

3. Gilles de la Tourette

3.1 Wat is het en welk gedrag hoort er bij?

Kinderen met de stoornis van Gilles de la Tourette hebben last van tics. Een tic is een plotselinge, snelle, herhaalde, typische beweging of een woordelijke uiting.

Kinderen met Gilles de la Tourette hebben vaak ook last van hoofdpijn, ze hakkelen of stotteren vaak en ze zijn vaak ongecontroleerd in hun gedrag.

Druk of stress (thuis, op school, of in de bus) kan de klachten doen toenemen. De kinderen kunnen hun onrust en tics deels onderdrukken. Teveel aansturen op het onderdrukken ervan versterkt de klachten weer.

3.2 Hoe kun je met Gilles de la Tourette omgaan in je bus?

- > Houd in de gaten dat het kind niet wordt gepest in de bus.
- > Geef het kind complimenten voor goed gedrag in de bus.
- > Zet het kind niet onder druk om zijn/haar tics te onderdrukken.
- > Maak het kind duidelijk dat je hem/haar accepteert en knoop een praatje aan.

4. Angststoornis

4.1 Wat is het en welk gedrag hoort er bij ?

Angststoornissen zijn er in verschillende vormen. Ze zijn over het algemeen te herkennen aan het volgende gedrag:

- > Vermijden van situaties of contacten in de bus.
- > Gespannenheid.
- > Hyperventilatie.
- > Dwangmatig gedrag, bv. herhaald controleren van dingen.

4.2 Hoe kun je met een angststoornis omgaan in je bus?

- > Zorg dat je rustig, vriendelijk en neutraal overkomt.
- > Geef direct antwoord op vragen van het kind; dat neemt onzekerheid weg.
- > Angst bij het kind is een reactie op het ervaren van gevaar; die inschatting van gevaar is meestal niet realistisch. Accepteer de angst van het kind, en zet daar tegenover wat jij hier en nu ziet.
- > Geef het kind complimenten als daar aanleiding toe is.

5. Epilepsie

5.1 Wat is het en hoe herken je het ?

Epilepsie verloopt in aanvallen. Een epileptische aanval is een plotselinge kortsluiting in de hersenen, waardoor het normale functioneren verstoord raakt. Aanvallen zijn wisselend in ernst en zijn niet altijd zichtbaar voor de omgeving. Vooral bij grote aanvallen is handelen door de omgeving noodzakelijk. Bij een grote aanval raakt het kind buiten bewustzijn, stopt het even met ademen, kan blauw aanlopen en heeft het last van spierkramp. Er treden schokkende bewegingen van armen, benen en hoofd op. Soms plast een kind in de broek of gaat het braken. Na enkele minuten wordt het kind slap en bleek. Daarna komt het kind weer langzaam bij bewustzijn.

5.2 Hoe kun je met epilepsie omgaan in je bus ?

Zorg er voor dat het kind zich niet kan bezeren tijdens een aanval.

Bij een grote aanval kun je het volgende doen:

- > Stop de bus.
- > Blijf kalm.
- > Stel de andere kinderen in de bus gerust en vertel wat je gaat doen.
- > Schat in of het (vooral gezien de andere kinderen in de bus) nodig is om hulp in te roepen van de centrale.
- > Leg het kind op de grond.
- > Blijf bij het kind en voorkom verwonding tijdens de aanval.
- > Maak strakke kleding rond de hals los.
- > Leg het kind als hij/zij weer slap wordt op de zij.
- > Schakel als een aanval langer dan 10 minuten duurt, of als de ene aanval de andere opvolgt, direct een ambulance in !

Wat moet je niet doen:

- > Probeer niet om iets hardt tussen de tanden te stoppen.
- > Probeer heftige bewegingen niet te stoppen.
- > Geef geen eten of drinken.
- > Sprengel geen water in het gezicht.
- > Geef geen medicijnen.

Vragen ?

Misschien mis je in dit handboekje voor jou relevante informatie. Natuurlijk kun je met vragen bij je centralist of leidinggevende terecht. Als je van mening bent dat jij en je collega's geholpen zijn met een uitbreiding van dit handboekje met informatie over andere ziektebeelden / gedragsstoornissen, neem dan contact op met Sociaal Fonds Taxi (info@sociaalfondstaxi.nl).